

Mededelingen Heemkundige Kring
Groot-Haaltert - 3-maandelijks
ledenblad

Redactie:
Diepeweg, 15 9450 Haaltert
18de jaargang 1998 - nr 3

Erevoorzitter:
Veearts Robert Lievens

Voorzitter:
Willy De Loose
☎ 053/83.08.81

Secretaris:
Geert Boelaert
Droeskouter, 12 - 9450 Haaltert
☎ 053/83.30.86

Bestuursleden:

Denderhoutem:
Edgard Huylebroek

Haaltert:
Marc De Moyer
John Scheerlinck

Heldergem:
Roger De Troyer
William Mimmaert

Kerksken:
Joris De Kegel

Documentatiecentrum:
Huize Glorieux, Heldergemstraat
167, 9450 Heldergem

Ruiladres:
Diepeweg 15, 9450 Haaltert

Lidmaatschap: 250 Fr.
Steuend Lid: min. 300 Fr.

Rak. nr. 439-5083061-63
Heemkundige Kring Groot Haaltert

Elke auteur is verantwoordelijk voor zijn/
haar teksten.
Teksten mogen overgenomen worden, mits
bronvermelding

HAALTERT 2000... een terugblik

Het millennium mag niet onopgemerkt voorbij gaan. Vooral omdat de Heemkundige Kring toen precies 20 jaar geleden gesticht werd. Na enkele schuchtere pogingen met een 'Heemkundig hoekje' in het plaatselijk VTB-tijdschrift lanceerden wij een oproep naar geïnteresseerden. Uit elke deelgemeente kwamen een paar signalen en weinig later, wij schreven voorjaar 1980, gingen wij van start onder voorzitterschap van veearts Robert Lievens. Wij verheelden het niet, een grote eer viel onze jonge vereniging te beurt toen Haaltert naar en eminent heemkundige E.H. Jozef De Brouwer het erevoorzitterschap aanvaardde.

Onmiddellijk startten wij met de uitgave van een contactblad voor de leden: 'Mededelingen Heemkundige Kring'. Na twee decennia publiceerden wij ongeveer 2000 pagina's interessante wetenswaardigheden over het verleden van de Haaltertse deelgemeenten. Voegen wij daarbij de uitgave van een 20-tal geschiedkundige en genealogische studies, samen een schat aan informatie die zeker nuttig kan zijn voor leerlingen en studenten bij het opstellen van een scriptie over hun heem. De organisatie van 'Heldergem 900 jaar' en 'Retro Kerksken' waren mijlpalen in het socio-culturele gebeuren. Ook bij de heropbouw van de warandekapel en de realisatie van een nieuwe gedenkplaat voor burgemeester L. de Sadeleer aan het warandehuis waren wij de initiatiefnemers. Wij mogen met fierheid terugblikken op een gevulde en actieve periode.

Het 20-jarig bestaan van de Heemkundige Kring kunnen wij vieren in het magische jaar 2000. We willen er iets moois van maken met jullie hulp. Onder de slogan 'Haaltert 2000... een terugblik' organiseren wij een fototentoonstelling, publiceren wij een fotoboek en willen een video-opname realiseren.

Het wordt een terugblik vanaf einde dertiger- tot de zeventiger jaren. Zonder de pretentie te hebben volledig te zijn, trachten wij een summier beeld te scheppen van het dagelijkse doen in ons dorp, van jeugd tot derde leeftijd, van cultuur tot sport, van feest tot rouw.

Mogen wij een beroep doen op jullie medewerking? Bezorg ons, uiteraard in leen, representatieve foto's en/of interessante documenten die bruikbaar zijn om de vooropgestelde doelstellingen te bereiken.

Onze werkgroep en de hopelijk vele belangstellenden zullen jullie dankbaar zijn.

Namens de Heemkundige Kring
Willy De Loose.

DE FAMILIE BUYSE TE HELDERGEM (slot)

In het vorige nummer werd reeds melding gemaakt van de Staat van Goed opgemaakt in het sterfhuis van Gillis Buyse op 10 juli 1786 (en niet 1768 zoals verkeerd gemeld op pag. 24).

De Staat behelst ettelijke pagina's (te raadplegen in ons documentatiecentrum) met de indeling van de goederen. Het gaat hier zeker om een gefortuneerde familie.

Hierna enkele interessante gegevens uit de inventaris.

-Prijs van de moederlijke erfgoederen bedraagt (zonder de schuur en het stampcot) 18.633 gulden

-Lening bij huwelijk van Judocus Buyse 266 gulden

-Lening bij huwelijk van Joanna Theresia Buyse 700 gulden

-Lening bij huwelijk van Berlinde Petronella Buyse 673 gulden

-Lening bij huwelijk van Carolina Judoca Buyse 397 gulden

-Onkosten bij de professie van Anne Maria Buyse als begijntje te Aalst

-Uitgaven licentie te Leuven van Jaspar Buyse 730 gulden

-Som van de meubelaire boeten en credieten bij den overledene achtergelaten 29.047 gulden

-Schulden 2526 gulden en 10 stuivers

-Schulden aan de pastoor en koster voor de uitvaart en lijkdiensten 58 gulden 10 stuivers

De derde generatie

Joannes Petrus Buyse, zoon van Egidius en Joanna Petronella Rollier geboren te Heldergerem op 8 juli 1757 en overleden te Sint-Antelinks op 3 februari 1830. Petrus huwde in Aspelare op 17 augustus 1787 met Maria De Smet, dochter van Philip en Joanna Francesca Van Heghe (°Aspelare 17 september 1768 - +Sint-Antelinks 7 augustus 1805). Als getuigen noteerden wij Benedictus en Carola De Smet.

Er werden 8 kinderen geboren te Heldergerem en een 9de te Sint-Antelinks.

1- Judocus Joannes
°29 april 1788 - + Sint-Antelinks 15 augustus 1838

Huwde met Berlindus De Raedt

2- Berlindis Petronelle
°30 augustus 1789
Huwde een eerste maal te Sint-Antelinks op 21 januari 1814 met veldwachter Felix Van Herreweghe en een tweede maal met Lodewijk Van Londerzele op 25 september 1828.

3- Egidius Constant
°28 maart 1791 - +Sint-Antelinks 18 mei 1828

4- Victoria Joanna
°20 december 1792

Huwde te Sint-Antelinks op 25 juli 1811 met Jacobus Van Herreweghe.

5- Benedictus
°16 september 1794

6- Maria Carolina
°4 november 1796 - + Sint-Antelinks 30 november 1847
Huwde te Sint-Antelinks op 9 januari 1819 met Bernardus Fermon.

7- Carolus Ludovicus
°28 september 1798 - + Sint-Antelinks 24 oktober 1811

8- Joanna Franciscus °4 juni 1801

9- Bernardinus
°Sint-Antelinks 20 juli 1803

Het gezin Petrus Buyse week uit naar Sint-Antelinks. Hij werd molenaar

op de houten korenwindmolen 'Ter Rijst' of 'Buizens molen' in de volksmond.

Deze (nu verdwenen) molen op het Rijstveld was één van de oudste in onze streek en werd reeds vernoemd in 1427. Hij werd opgericht en was eigendom van de Norbertijnenabdij van Ninove. In 1430 werd hij verhuurd aan een zekere Goswin van Erembodegem. Sinds het begin van de 19de eeuw functioneerde hij door de zorgen van de familie Buyse.

Gedurende 100 jaar was de familie Buyse één van de belangrijkste in onze gemeente. Zij oefenden belangrijke functies uit op politiek en financieel vlak. Begin 19de eeuw weken de afstammelingen uit naar andere contreien. Sindsdien verdween de naam Buyse uit de parochieregisters van Heldergerm.

Roger De Troyer

De gehavende Ter Rijstmolen in 1973 (verz. Fam. Bruylandt-Van Cauwenbergh)

AARDAPPELVELD VERWOEST

Op 8 juni 1874 werd een gedeelte van de aardappelteelt van Jan-Baptiste Raes in Ede (Haaltert) verwoest. Onze beleidsmensen stelden een omslachtig verslag op van het voorval, in de hoop de dader(s) te vatten. Ter illustratie enkele opgetekende teksten van deze gebeurtenis, dit vooral om aan te tonen op welke wijze er gewerkt werd ruim 100 jaar geleden. Het verslag telt 5 geschreven pagina's en 4 beambten begaven zich ter plaatse!

Het perceel van 24 aren groot lag op het Groot Kouterveld en was eigendom van Karel Lodewijk Van Landuyt die het verhuurde aan Jan-Baptiste Raes. Een 12-tal aren van reeds aangekuilde aardappelen *"werden door kwaad inzicht en 's menschenhand uitgetrokken en verwoest geweest"*.

Schepen Egidius Van den Berghe, gemachtigd politiebeambte, gemeentesecretaris Frans Reynaert, veldwachter Judocus Baeten en tijdelijken toegevoegden veldwachter Lininus Redant verhoorden een aantal herbergbezoekers in het café Frans De Smet-Virginia Adriaens in Ede die een 700-tal meters verwijderd was van het bewuste veld.

Voordien hadden zij reeds geconstateerd dat de dader(s) *"alhoewel de tegenwoordige groote droogte en hoedanigheid van den grond geen voetstappen kon nasporen, zij henengegaan zijn in de richting van de Kouterbaan Wijpenstalstraat, enbij hun vertrek een punthoekje van gemeld perceel waar zich omtrent*

veertig struiken aardappelen bevonden hebben vernietigd."

Herbergier Frans De Smet verklaarde dat zondagavond om 19u Frans De Bolle, landbouwer van Keiberg en dat 10 min. later ook zijn schoonzoon Casimus Ruyssinck, 22 jaar en wever binnenkwamen. Deze laatste *"voor een noodwendigheid buiten gegaan zijnde"* kwam terug binnen met de 48-jarige landbouwer Augustinus De Schutter van Ede. In de herberg waren nog aanwezig de 16-jarige Leander De Bolle, zijn vader Frans, vergezeld van Charles Ottoy, dienstknecht, Jan-Baptiste en Karel Rasschaerd en de 32-jarige Domien Provost allen uit Ede.

Frans De Bolle verklaarde aan de schepen dat hij moeilijkheden had met zijn dochter Victorina en dat hij ze had weggestuurd *"om redenen van betrekkingen die zij aanhoudt met eenen jongeling van Erpe, tegen zijnen wil."* Dochter lief huisde in de herberg bij Jan-Baptiste Raes. Zoon Leander werd naar Raes gestuurd om Victorina tot beter inzicht te brengen maar hij kwam zonder resultaat terug naar de herberg waarop De Bolle in *"woede en gramschap ingenomen zegde: geef mij ne stok of ne klippel, ik zal bij Tist Raes 't kot gaan in stukken slaan"*.

De aanwezigen konden hem niet beldaren en een weinig later verlieten vader en zoon De Bolle samen met De Schutter en Ruyssinck de herberg.

Alle getuigen werden apart verhoord en verklaarden hetzelfde scenario.

De gemeenteambtenaren begaven zich vervolgens naar de Keiberg bij Frans De Bolle voor een verhoor. Deze antwoordde op spottende toon: "...niet te stelen en dat de patatten gestolen zijn in slechten tijd goddomme en daarbij, Raes is een goeden boer, hij heeft twee koeien en is daarmee niet geruïneerd. En ik was zat."

latere verloop van deze 'aardappelaffaire' ontdekten wij geen gegevens.

Willy De Loose

Met deze verklaringen waren onze speurders geen sikkepit wijzer. Over het

RAB: Haaltert Modern

Voor de tentoonstelling

zoeken wij: foto's (± 1930 à 1976); filmopnamen van Haaltertse gebeurtenissen; interessante documenten - (Info: 83.08.81)

MARKTKRAMERS VERKONDIGENTREURIG NIEUWS

In de volgende uitgaven van 'Mededelingen HK' willen wij aandacht besteden aan de moordlieden die enkele decennia geleden nog 'in' waren. Het was niet uitzonderlijk dat de zondag na de mis een marktzanger van op 'de stichel' (roepsteen) één of andere droevige gebeurtenis (veelal een moord) in zoet gevooisde termen ten gehore bracht.

Hierna een eerste bijdrage.

Hoe onvoorstelbaar het plegen van een moord ook is voor een normaal denkend mens, toch bestaat het fenomeen sinds de broedermoord van Kaïn op Abel. Tenminste zo leert de gewijde geschiedenis ons. Dit bijbelse misdrijf werd als de aanzet beschouwd van een reeks doodslagen, die door de eeuwen heen de mensheid teisterde. Met zekerheid mag men stellen dat moord altijd heeft bestaan en zelfs niet zal uitgeroeid worden.

Van de zozegde 'wilden' werd het nog enigszins aanvaard maar in een 'beschaafde maatschappij' is dit ondenkbaar, maar niets is minder waar. Allerlei oorzaken liggen aan de basis van moorden onder verscheidene vormen waarbij de ene al gruwelijker dan de andere tot de verbeelding spreekt. Niettemin blijft het resultaat van de betrokkenen en hun verwanten even treurig. Voor wie er mee geconfronteerd wordt, blijft het een ongeneeslijke wonde en drukt het een stempel op het verdere leven.

Dat men bloedverwanten of zelfs zijn

eigen bloed slachtoffert gaat alle begrip te boven. Maar toch gebeurt het telkens weer en overal, wat men ook in de dorpsgeschiedenis van de Haaltertse gemeenten kan leren. Ook hier werd het bewijs geleverd dat er zich afschuwelijke taferelen hebben afgespeeld.

Een afschuwelijke kindermoord.

Anderhalve eeuw geleden werd heel Denderhoutem in opschudding gebracht en de afschuw was enorm, vooral omdat een kind het slachtoffer was. De daders werden gevat en bij hun aanhouding reeds op een merkwaardige wijze bestraft. Nog voor ze terechtgesteld werden, moesten ze de publieke schande doorstaan. Dit zijn echter praktijken die hedendaags niet meer gebruikelijk zijn omwille van het recht op verdediging en 'menschelijkheid' voor personen, die in feite zelf als 'onmens' beschouwd worden.

De pers bracht het nieuws als volgt: *"Voorleden dynsdag was de gemeente Denderhautem in volle beweeging over eene aldaer ontdekte kindermoord. Een en persoon welken sinds tien maenden weduwnaer was, is daer benevens dienstmeyd beyde verdagt van dit schelmstuk bedreven te hebben, aengehouden en naer Ninove geleyd. Onderweg hebben de twee betichtte beurtelings het lykje moeten draegen. Men had den weduwnaer op heeter daed betrapt hebbende het ddod kind op eenen kortwagen onder 't mest, gereed om naer zyn land te voeren en het aldaer te begraven".(1)*

Dit zou niet de enige moord zijn die Denderhoutem in het nieuws bracht aangezien een bijna identiek voorval plaats had tussen de twee wereldoorlogen. Hier betrof het meer een wanhoopsdaad van een jong meisje dat de schande wilde ontlopen maar nog meer in schande gebracht werd door haar wrede daad, die ze wel betreurde maar niet meer ongedaan kon maken... Een marktzanger, al even onbekend als de jeugdige daderes, verkondigde het nieuws op zijn persoonlijke manier en trachtte begrip op te brengen voor de jonge moordenaar, die tevens haar ouders in het leed en de schande betrok.

“De afschuwelijke kindermoord te Denderhoutem

Stemme: Ses Petits

Elk hart ontroert als men hoort
Een kindermoord
Een meisje van nauwelijks maar twintig
jaar
Is moordenaar.
Wat had dat klein schaapje nu toch mis-
daan
Zij had welaan
En pleegde een onbezonnen daad
‘t Berouw dat komt te laat.

Refrein:
En daar in de kamer, doodsch en stil
Hoorde niemand het kindergril
Zij die dacht heb gedaan een wreede
moord
‘t Is mijn eigen vleesch en ook bloed
Had zij toch geen hart in het lijf
Voor haar vreselijk misdrijf
Elk is droevig en ook zeer ontroerd
Als men haar daar wegvoert.

Ach! Het is droef voor die ouders zoet
Neen niets ontmoet

O! Neen, nimmer schijnt er geen liefde-
zon
Hun levensbron
Zacht en liefderlijk klonk steeds vaders
woord
‘t Is ongehoord!
Zij hadden toch ook hunne dochter lief
Die zij nu niet meer zien.

Slotrefrein:

Zij zal denken aan hare ouders rein
Als zij daar in ‘t gevang zal zijn
Zal blijven een schand’ op dees aard
‘t Arme meisje verweet nu daad
Zij sidderet en rilt nu voor haar daad
Zij die zucht, maar nu is ‘t te laat
‘k Zal boeten hier voor mijn vreeselijk lot
Voor mijn leven achter ‘t slot.”

Julien De Vuyst en Roger De Troyer

1- De Volksstem, 10 en 11 december 1929, p. 3

BRAND TE KERKSKEN

(Uit LINIAAL, jg 21, nr 4, juni 1998, p. 10)

Op 19 maart 1778, Sint-Jozefsdag, brak te Kerksken in het huis van de koster brand uit. In een uur tijd werden acht huizen in de as gelegd. Het was immers droog weer, de huizen hadden strooien daken en waren tegen elkaar aangebouwd. In de woningen stonden weefgetouwen opgesteld voor de vervaardiging van laken (huisnijverheid die lang in de streek bleef voortleven evenals kantwerk, passementwerk en stikken). Het was in een poging om nog een stuk laken van het getouw te redden dat het echtpaar Bayens het leven liet.

Hierna de originele tekst uit een memorieboek van J. en F. Van Landuyt uit Nieuwerkerken (Luc Robijns).

“Op St. Jozefsdag, wesende 19 meert, is tot Kerxken omtrent 11 ure voornoen, brand ontstaen in het huys van den koster, en op een ure tijd sijn er 8 huysen in asche geleyt, sijnde droog weder, ende alle stroyen dakken, en aen malkanderen, soo dat er geenen tyd was geweest om hunne meubelen te vluchten; ook sijn er twee menschen, te weten Beyens en sijne vrouwe, willende een laeken van het getauw te trekken, en wat te lange vertoevende, genoodsaekt geweest, in hunnen kelder te vluchten, en sijn daer indeurlijk van rook versmacht, want alheer sij hulpe kregen, was de man dood, en de vrouwe stierf op den staende voet, achterlatende 6 kinderen; ook sijn er differente koyen verbrand.”

Nvdr: het gaat hier over het gezin Franciscus Baeyens en Lucia Van de Perre, gehuwd te Kerksken op 26 juni 1753. Het echtpaar kreeg negen kinderen. In de parochieregisters staat als overlijdensdatum van beide echtgenoten 21 maart 1778 vermeld.

Gedenkplaat Nederlandse vluchtelingen

Op initiatief van de Beiaardvereniging en vooral dank zij het onderzoekswerk, de inzet én de vaardigheid van Hubert Verheijen werd een replica gemaakt van de verdwenen gedenkplaat (zie artikel in Mededelingen HK, 1998, nr 2).

Op deze wijze wordt een stukje Haaltertse geschiedenis bewaard voor de komende generaties.

Aan Hubert en aan de Beiaardvereniging: oprechte dank !

VARIA

VIT HET VENDERHOUTEMS VERLEDEN

De Belgische Moniteur

Alle bonden, verenigingen en clubs die zichzelf respecteren bezorgen op regelmatig- ook wel op onregelmatig- tijdstip berichten over hun werking, over nieuwe en of veranderde reglementen enz. ten behoeve van de leden en /of geïnteresseerden. Zo is het wel gekend 'Belgisch Staatsblad' of 'de Moniteur' er één van respectabele ouderdom. Het maakt regelmatig alle wetten, verordeningen, decreten, koninklijke besluiten e.d.m. bekend.

Ten tijde van Oranje in onze gewesten, 1815-1830, was o ironie een soort frans-talig staatsblad in voege, ook voor onze Vlaamse gewesten. Het heette 'Journal de Bruxelles'. De 'Koninklijke Commissaris van Aelst' nodigde de gemeenten uit zich op het orgaan te abonneren, dat vooral "het eerste van al de besluiten en veranderingen van het Gouvernement relatief de onderscheidene takken van het algemeen bestuur; als ook alle de bekendmakingen en het verslag der zittingen van de Staten-Generaal zal mededelen"(1)

De Denderhoutemse gemeenteraad besliste 'voorlopig voor één jaar' een abonnement te nemen en de kosten ervan in te schrijven in de begroting van 1827.

Dit werd beslist in de zitting van 2 december 1826. Ondertekenden: burgemeester J. De Winter; de assessoren Frans Wijnant en Jozef van Gijsegem; de raadsleden C. Lercangée,

J-B. Coppens en A. Roelandt.

Het schepencollege gaf toestemming tot huwelijk

Albertine Van den Berghe was verloofd met Dominicus Callebaut en wenste te trouwen. Ze stond evenwel onder voogdij wegens het overlijden van haar moeder én haar jeugdige leeftijd. Pas nadat vader Van den Berghe én haar voogd de toestemming tot het huwelijk gegeven hadden diende nog 'het consent' of de goedkeuring van het schepencollege bekomen te worden. Dit gebeurde dan op 7 juli 1788 als volgt: "...naer alvooren overgebracht het consent ende toestemminge van den vader en voogt... hebben Borgemeester ende Schepenen insgelijcks geconsenteert voor soo veele hun regardeert... Mij toirconden griffir. J-Bt. De Saedeleer."(2)

Een merkwaardig contract

De gemeente Denderhoutem sloot met onderwijzer Jan-Jozef De Vos een overeenkomst betreffende het te gebruiken schoollokaal in december 1828. (3)

Art.1. De Vos mag 'gratis' gebruik maken van de lokalen.(4) Hij mag er evenwel geen misbruik van maken.

Art.2. De onderwijzer gaat ermee akkoord voor alles wat de goede gang van de schoolzaken aangaat zelf te zorgen: "...als banken, stove en andere nodige stukken".

Art.3. De Vos zal, zonder enige vergoe-

ding, in zijn school veertien arme kinderen opnemen en onderrichten. (nota: nog vele decennia zouden economisch betere gezinnen voor elke vorm van onderwijs voor hun kinderen moeten betalen)

Art.4. De Vos moet aanvaarden dat de gemeenteraad ten allen tijde deze overeenkomst kan herzien.

Het contract werd getekend door burgemeester De Winter; de assessoren Wijnant en Van Gijsegem; de raadsleden Roelant, Baeyens, Lercangée, Van den Eynde en J-B Coppens.

Jan-Jozef De Vos was 50 jaar onderwijzer op de gemeente en overleed er op 19 januari 1886 op 79-jarige leeftijd. Hij werd vereerd met het Burgerkruis van Eerste Klasse.

Jan-Jozef huwde een eerste maal met Amelie Wellekens uit Erondegem en kreeg drie kinderen. Hij hertrouwde in 1852 met Albertine De Cock. Uit dit huwelijk waren er geen nakomelingen.

Een verzoek van Dr Ch. Popelemon

Deze geneesheer (=Doctor in de medicijnen), van Brussel afkomstig, woonde op Terlinden naast de toenmalige hoeve van de familie Ghijsels, d.i. de huidige parking.

Wanneer deze allochtoon hier neerstreek is ons niet bekend. Was dit de 'ongenoemde medicus' waarover pastoor Boel het had in zijn parochiaal verslag aan het bisdom in 1845, waar er sprake is van de meest corrupte inwoner van de gemeente? Popelemon volgde in 1851 de overleden burgemeester Charles De Winter op in die functie. Hij vertrok op een onopvallende manier omstreeks 1857. Advocaat Pieter-Amand De Winter, broer van Charles,

naamtekent als nieuwe burgemeester voor het eerst op 11 februari 1858.

In een niet gedateerd schrijven (5) nodigde Dr. Popelemon het gemeentebestuur uit hem de arme zieken te laten verzorgen, in plaats van de geneeskundige hulp buiten Denderhoutem te gaan zoeken. Dit moet voor 1851 geweest zijn, want de brief is gericht aan 'de Heeren Borgemeester en Schepenen...', dus voor hij dit ambt bekleedde. Welk gevolg het bestuur aan deze vraag gaf werd niet terug gevonden.

Denderhoutem wou fusie in 1829

Op 1 januari 1977 werden de inwoners van Haaltert, Helderghem, Denderhoutem, Kerksken en een deel van Erembodegem-Terjoden (alleen het westelijk gelegen deel langs de spoorlijn Brussel- Zottegem- Kortrijk) samengevoegd in een nieuwe en grotere entiteit: Haaltert. Wie had dat beslist? De gedachte aan herschikking der gemeenten, vooral met het oog op de moderne ontwikkeling van verkeer, communicatie, milieuzorg, financiën e.d. was al levendig voor WO II (6). De zeer omvangrijke ingreep vond plaats onder het ministerschap van de Luxemburger Joseph Michel. Was deze grootscheepse operatie dan zo afschrikwekkend, zo nefast? Zeker niet. Bestuursapparaten moeten in deze snel evoluerende tijden het hoofd kunnen bieden aan tal van problemen, die vaak geldverslindend zijn. Wel moet worden toegegeven dat heel wat van het dorpseigene is teloor gegaan. Om maar één ding te noemen: de vaak uiterst strijdlustige kiescampagnes in de kleine gemeenten, en de daarop volgende, dikwijls zo turbulente raadszittingen. Dit alles gaf zeker een meer eigen vertrouwde kleur en sfeer aan het publieke leven. Dat er ook heel

wat positieve elementen zitten in de fusies staat buiten kijf.

Maar was deze fusie een enig feit in onze dorpsgeschiedenis? Dergelijke ingrijpende verrichting was zeker uniek in de ontwikkeling van de gemeenten. Toch zijn er bij ons reeds pogingen ondernomen in die zin lang voor 1977. Een fusie avant la lettre. We vonden er een terug dateerend van 1829. (7) Toen waren er pogingen om Denderhoutem te vergroten en het inwonersaantal op te voeren met deze van twee buurgemeenten Iddergem en Okegem. Dit laatste grensde niet eens aan Denderhoutem! Men wilde eenvoudig deze dorpen aan Denderhoutem annexeren. Deze voorstellen werden weliswaar geopperd na kennisname van de circulaire van de Staatsraad-Gouverneur van Oost-Vlaanderen. Wij zijn immers nog onder Hollands bewind! Deze wilde blijkbaar de fusies aanmoedigen. In ons geval werden alle mogelijke voordelen van een fusie flink in de verf gezet. We noteerden:

1. Iddergem is slechts 'een kwartier uurs' ver, Okegem 'eene alf uur'.

2..De communicatie is zeer gemakkelijk. Men wilde duidelijk stellen dat de wegen goed waren. Was dit wel zo? Men moet bedenken dat de hoofdweg van Denderhoutem naar Iddergem toen via de huidige Teerlingstraat ging. De hedendaagse steenweg naar Iddergem was toen een veldweg, niet verhard, 's winters slecht en slijkerig. Het kon ook langs de Eigenstraat, maar hoe? Naar Okegem moest men met de voertuigen alvast langs Ninove of via Iddergem en Denderleeuw, wat zeker verder was den 'eene alf uur'. Wel bestond er vanuit Vossel voetweg nr 146, op ons grondgebied 1113m lang, dwars door het Vosselveld om de Aalsterse steenweg te bereiken, deze te kruisen en zo Okegem te bereiken. (8)

3. In het kanton Denderhoutem werden

de militieaangiften voor beide gemeenten verricht.

4. De belastingen dienen voor Iddergem en Okegemnaren bij de Rijksontvanger te Denderleeuw te gebeuren. Zo zullen "de bewerkzaamheden met dezen ambtenaar met meer spoedigheid en gemakkelijke kunnen afgedaan worden"... "Om welke reden de raad van gevoelen is, van deze twee gemeenten Iddergem en Okegem, aen de gemeente van Denderhoutem te vervoegen". Zeven raadsleden tekenden dit verzoek: burgemeester De Winter, de assessoren F. Wijnant en J. Van Gijsegheem, de leden J. Baeyens, AM. Roelant, J-B. Coppens en J-B. Nerinckx.

Ter verduidelijking weze erbij vermeld dat in de Dictionaire Géographique de la Flandre Orientale, 1834, Denderhoutem 3357 inwoners telde, Iddergem 666 en Okegem 566. Dit woordenboek stelt Denderhoutem en de twee andere gemeenten in het kanton Ninove! In december 1947 telde Denderhoutem 4855 inw., Iddergem 1603 en Okegem 1754. Bij ons weten was Denderhoutem nooit kantonhoofdplaats!

Latere berichten over deze fusiegeschiedenis konden wij nog niet achterhalen.

Edgard Huylebroek

---

1. RAB, Denderhoutem modern, boek 2, Notulen gemeenteraad

2. RAB, Land van Rotselaar, Denderhoutem

3. RAB, Denderhoutem, modern, boek 2, pag. 70

4. Een gehuurd lokaal, de huur ten laste van de gemeente

5. BAG, bundel Denderhoutem

6. RAB, Denderhoutem, modern, boek 2, pag. 131

7. Tijdschrift Gemeentekrediet, nr 200, 1997, pag. 89 e.v.

8. RAB, Denderhoutem, modern, boek 2, pag. 71

ASPECTEN VAN DE KINDERTIJD IN DENDERHOUTEM, 1910-1949 (DEEL VI - SLOT)

Aspecten van de kindertijd in Denderhoutem, 1910-1949 (slot)

4-Taboes en bijgeloof

1. Inleiding

Al vrij vlug bleek tijdens gesprekken met onze informanten, dat er vroeger nogal wat meer zaken tot het taboedomein behoorden dan nu. Achtereenvolgens komen aan bod: de verschillende soorten taboes, uitdrukkingen die gebruikt werden om het spreken over taboes te verijdelen en de wijze waarop volwassenen het taboe, in het bijzijn van kinderen bespreekbaar maakten.

Met betrekking tot het bijgeloof vermeldden de informanten vaak dezelfde verschijnselen. 'Kledde' was zowat iedereen bekend. Verder werden ook heksen en tovenaressen en zelfs natuurelementen vernoemd. Tot slot kwamen nog enkele andere, minder vaak genoemde, vormen aan bod.

2. De taboes

a- De taboes op liefdesuitingen en seksualiteit

Alle informanten schoven het taboe op seksualiteit naar voren als hét grote taboe. Over seksualiteit mocht niet gesproken worden. Ten opzichte van het menselijk lichaam heerste een grote schroom. Die angst werd het best weergegeven door volgende informant: "*Bij de les in de properheid (hygiëne) zei de*

zuster: jullie moeten zich iedere week wassen, maar de bijzonderste delen van het lichaam moeten jullie wassen met de ogen dicht."

Weinig informanten ontvingen seksuele voorlichting door ouders en/of leerkrachten. Meestal werden de kinderen zo lang mogelijk dom gelaten.

Vooraf zwangerschap werd als een taboe ervaren. Omdat de maatschappij hield van het kroostrijk gezin, verlangden de vrouwen naar kinderen. Maar als zij zwanger werden, betaamde het niet dat ze hun vreugde uitjubelden. Integendeel ze schaamden er zich als het ware voor en probeerden zoveel mogelijk de zwangerschap te verbergen. Precies door dit verlangen naar kinderen enerzijds en het schaamtegevoel anderzijds, kwamen jonge vrouwen in een weinig benijdenswaardige positie terecht.

Over de herkomst van de baby's werden allerlei verhaaltjes opgedist. Zo vertelde men dat ze uit de kelder van de dokter kwamen. De ouders van een informant bedachten nog iets mooiers: zij vertelden aan hun dochters dat de kinderen gebracht werden door schepen die in Ninove over de Dender voeren. Op die schepen stond er altijd een tonnetje drinkwater. En daarin zaten de kindjes. Als ze thuis waren en vertelden dat er een schip voorbijgekomen was, voegden ze er onmiddellijk aan toe dat het tonnetje op het dek er maar vuil uitzag. Dus hadden ze het schip maar laten varen.

Men kon de kinderen zeer lang dom

houden. Dat had ook wel te maken met de kledij die de toekomstige moeders droegen. De lange rokken zorgden er voor dat de kinderen geen flauw idee hadden dat hun moeder de volgende dag een kind zou baren. In de periode rond de geboorte werden de overige kinderen vaak bij familieleden ondergebracht. Na enkele geboorten, begonnen de oudere kinderen, wanneer aangekondigd werd dat ze voor een paar dagen naar één of andere oom moesten, wel vermoedens te koesteren.

De seksuele voorlichting werd meestal opgedaan bij oudere broers en zussen en bij vrienden of vriendinnen, thuis werd er nooit over gesproken. Waarom er gekust werd en vanwaar de kleintjes kwamen snapt de meeste toch maar omstreeks vijftien jaar. Zelfs tussen moeder en opgroeiende dochters was de informatie vaak zoek. Vele meisjes kregen luttele uitleg bij hun eerste maandstonden... een ervaring waarbij er velen vreesden voor hun leven.

b- Het taboe op de dood

Men zou misschien verwacht hebben dat de dood vroeger evenzeer of meer doodgezwegen werd dan nu. Dit was niet het geval. Waarschijnlijk was de hoge kindersterfte één van de factoren die de houding van het kind t.o.v. de dood verklaarde. Geen enkele informant scheen de dood als een taboe ervaren te hebben. Velen onder hen droegen zelfs het kruisje voor de kist van een overleden kind uit de buurt. Dit mocht tot hun plechtige communie, nadien moesten ze het kruisje dragen voor een volwassen overledene. Diegene die het kruisje droeg diende van hetzelfde geslacht te zijn als de overledene.

Naast de hoge kindersterfte speelden

de oudere mensen die vaak inwoonden in het jonge gezin, ook een belangrijke rol. Zij overleden dikwijls in de kindertijd van onze informanten. Omdat zij meestal thuis stierven, waren de kinderen misschien meer gewend aan de dood.

c- Het taboe op het inzicht van de financiële situatie van de ouders

Het overgrote deel van de informanten hoorden thuis nooit praten over de financiële problemen en hadden er uiteraard weinig interesse voor.

d- Andere taboes

Cafébezoek: voor de leeftijd van 16 à 17 jaar werd het hen niet toegestaan de cafés te bezoeken. Alléén in gezelschap van de ouders was het toegestaan of soms mochten ze een kijkje nemen als vader aan het bollen was. Het bollen vond plaats op een bollebaan in veel cafés van Denderhoutem.

Geldspelen: werd niet toegestaan. Als het toch gebeurde zwaaide er wat als de ouders het te weten kwamen. Ze konden hun kinderen niet toestaan het weinige zakgeld te verspelen in het verderfelijke gokspel.

Omgaan met niet-kerkgangers: één informant spreekt over dit taboe: "onze overbuur ging nooit naar de kerk en die moesten wij mijden. Het was een kleptomaan. Terwijl de pastoor aan het preken was, stal hij er lustig op los."

e- Uitdrukkingen die het taboe bespreekbaar maakten voor volwassenen of die verhinderden dat de kinderen iets

over het taboe zouden vernomen hebben

Alle uitdrukkingen die hier behandeld worden, hebben betrekking op het taboe op de menselijke seksualiteit en voortplanting. De eerste drie werden door de volwassene gebruikt om anderen te waarschuwen dat de kinderen misschien meeluisterden. De twee laatste releveerden iets over seksualiteit in bedekte termen.

De muren hebben oren: welbekende uitdrukking gebruikt om te voorkomen dat kinderen iets zouden meepikken van het gesprek.

Er zitten muizen op zolder: in Denderhoutem gebruikt als waarschuwende functie.

Er loopt hier een champetterke rond: ook hiermee maakte men attent op de aanwezigheid van luistervinken.

Ze heeft te lang op de molen gezeten: wanneer een meisje 'in positie' (zwanger) was en men wilde dat, in aanwezigheid van kinderen, aan anderen kwijt, dan werd deze verhullende uitspraak gebruikt.

Hij heeft zijn 'kloeten' (klompen) in de achtervloer laten staan: werd gezegd van iemand die een meisje zwanger had gemaakt.

3. Het bijgeloof

a- Bijgeloof in 'Kledde'

Alle informanten wisten van het verschijnsel 'Kledde dragen'. In het bijgeloof van de dorpsbewoners was hij een veldduivel. Kledde droeg een wit laken over zich en had vaak een bengelende ketting aan het lichaam gebonden. Langs verlaten wegen sprong hij, dik-

wijls van achter een boom, op de rug van de voorbijganger. Hij verplichtte die dan hem te dragen en stuurde hen in een bepaalde richting door aan het linker- of rechteroor te trekken. Zijn voeten stak hij in de jaszakken die hij soms aftrapte.

Soms hadden de slachtoffers wel door wie telkens voor Kledde speelde en werd een valstrik gespannen om hem te ontmaskeren. Nadien volgde natuurlijk een flink pak slaag.

Al onze informanten beschouwden dit gebeuren als een verschijnsel uit het verleden. Ze kenden het dan ook alleen uit de verhalen door hun ouders verteld.

b- Bijgeloof in heksen en tovenaars

Soms werd een paasnagel onder een steen aan de deur gelegd om de heksen buiten te houden. (Een paasnagel zou ook bescherming geboden hebben tegen ziekten). Die zogenaamde heksen of tovenaressen, waren oude vrouwtjes die alleen woonden. Bij het voorbijkomen werden ze wel gemeden.

c- Bijgeloof in natuurelementen

Natuurelementen werden soms gezien als de aankondigers van rampspoed, maar meestal werden ze gebruikt bij weervoorspellingen.

-De aardbeving in juni 1938: deze werd aangezien als een aankondiger van het onheil dat met WO II zou volgen. Er waren geen slachtoffers. De schade bleef beperkt tot gevallen dakpannen en barsten in de muren.

-De maan: de jeugd van Denderhoutem zag de (volle) maan als een mannetje met een bundeltje hout op de rug. Die maan werd in de weersvoorspellingen door de volwassene gebruikt.

Als het witte schijnsel ('de band') waardoor de maan omgeven was er zeer dicht bij was, verwachtte men slecht weer. Hoe verder de band verwijderd was, hoe langer het mooi weer bleef. Bij een volle en klare maan verwachtte men goed weer.

-Een regenboog: als die verscheen verwachtte men drie weken regen.

-Bescherming tegen onweer: om eventuele schade te beperken sprenkelde men wijwater omheen het huis.

d- Andere vormen van bijgeloof

- Een konijnen- of mollenpoot: werden als geluksbrengers in de jaszak gestoken.

- Een schaar die 'in een kruis viel': als een schaar over de schouder gegooid werd en ze kwam in de kruisvorm op de grond terecht was er onheil op komst. Men hield geen rekening met het feit dat de schaar niet anders kan vallen.

- Tafelke spreek: wanneer men een vraag wilde stellen aan de geesten, werden twee diagonaal tegenover elkaar staande poten van een tafel in klompen geplaatst. De persoon die tot de geesten wilde spreken nam plaats aan de tafel en legde de handpalmen op de tafel. Nu werden er vragen gesteld. Bij een vraag waarop het antwoord een getal was klonk de tafel een aantal keer. Bij 'ja' en 'nee' vragen klonk de tafel bij 'ja' en bleef de tafel onbeweeglijk bij 'nee'. Een gestelde vraag kon zijn: "*Hoeveel liefjes heeft mijn lief al gehad?*" of "*Hoeveel maanden zal mijn man nog in Duitsland zijn?*" Wanneer de tafel klonk, was er uiteraard iemand die ze een trap verkocht had. Men lachte vaak met dit soort bijgeloof en de spotversjes bleven niet uit, o.a.:

"Tafeltje lief, vroeg Marieke met 't harte al bevende.

Kun jij me hier geen antwoord op geven,

Hoeveel meisjes Fons gaarne ziet?

Wel, nondepiet, 't was een spel, de tafel klonk tot tien!"

Het 'vensteren': kleine kinderen jaagde men de stuipen op het lijf door tegen het slaapkamervenster te tokkelen.

-De 'witte vrouw' in de wijk Lebeke: regelmatig werd de verschijning van 'de witte vrouw' gesignaleerd. Waarschijnlijk een grappenmaker die het gemunt had op lichtgelovige lieden.

Zwarte katten, schetterende eksters en krassende kraaien: als een zwarte kat werd gezien, geloofde men in een nakend onheil. Hetzelfde gold voor een schetterende ekster of een krassende kraai... eksters en kraaien kunnen echter geen ander geluid voortbrengen.

5- Het kind tijdens de oorlog

1- Inleiding

De informanten konden over WO I, gezien hun leeftijd weinig aanhalen en over WO II waren er remmingen. Ons dorp werd tijdens WO II "Klein Duitsland" genoemd... men kan al gissen dat de collaboratie hier ruimschoots bekend was.

2- WO I

Vluchten: hoewel er op de 'lopende maandag' heel veel mannen waren gevluht, gebeurde het in de Eerste Wereldoorlog zelden dat hele gezinnen wegvluchtten. Met 'lopende maandag'

bedoelden de informanten de zogenaamde 'vluchtersmaandag'. Op deze dag ontstond grote radeloosheid: het gerucht geraakte verspreid dat de Duitsers in aantocht waren. In de namiddag van 24 augustus verplaatste de paniek zich razendsnel van de Denderstreek naar het Schelde- en Leiegebied. Duizenden mannen uit tientallen dorpen sloegen op de vlucht.

De avondklok in het etappengebied: vanaf een bepaald uur 's avonds (verschillend naargelang van het seizoen) mochten de inwoners van het dorp niet meer buiten komen. De maatregel noemde men 'spertijd' of de 'avondklok'. De 'avondklok' werd ingesteld in het etappengebied.

Op zondagen mocht men om drie uur al niet meer buiten. Licht mocht er ook niet meer zijn. Echt veel licht was er nooit. Elektriciteit was er nog niet en de huiskamer werd *verlicht* met wat men in Denderhoutem een 'kinké' (afgeleid van het Franse quinquet) noemde. Dat was een olielamp waar en een met water gevulde bokaal voor zette. Daardoor droeg het zwak schijnende licht iets verder. De vrouwen maakten er gebruik van bij het kantwerk.

Ook iedere vorm van luidruchtigheid werd verboden. Een informant vertelde: *"In Terlinden was er een café waar men 'monica' (accordeon) speelde. Er werd gedanst en als kind gingen wij aan de vensters gluren. Er stond altijd iemand op de uitkijk om te verwittigen wanneer de Duitsers kwamen"*.

Het opeisen door de bezetter: twee informanten vertelden erover. Jonge mannen vanaf 16 jaar werden opgeëist om in Duitsland te werken.

"Sooi Lobijn, die heeft in de oorlog nog

dikwijls bij ons geslapen. Hij was toen 16 à 17 jaar. Hij had een fijn aangezicht en zijn haar was weggeschoren. Op een dag, vader kwam van de stal, kwam een Duitse soldaat een huiszoeking verrichten. Hij kwam naar boven met een nijplamp (zaklamp) en scheen over onze gezichten. We sliepen toen nog met drie in een bed. Achiel lag vooraan, Sooi in het midden en ik vanachter. Ik lag te beven. Maar de soldaat zei gelukkig: 'Alle Kinder' en vertrok. Sooi is altijd bij ons blijven slapen."

Niet alleen de jongeren vreesden voor de opeising, ook oudere mannen verborgen zich vaak. Een informant: *"Een oom van ons had zich, samen met een buur, verborgen in onze oogstschelf. Wij zijn dat maar te weten gekomen na de oorlog. Tijdens de oorlog vroegen wij ons steeds af waarom wij rond de schelf minder luid mochten spreken"*.

Moeilijkheden bij verplaatsingen: Denderhoutem behoorde tijdens WO I tot het 'Etappengebied'. De bewoners van dit gebied werd een beperkte mobiliteit opgelegd. Naar Brabant mocht men bv. niet gaan. Deze maatregel hield in dat het contact met familie buiten het Etappengebied werd verstoord. Men paste hier echter een mouw aan... *"Wij hadden familie buiten het gebied. Maar als er kinderen in vakantie kwamen, of als hun kinderen kledij nodig hadden of een ander tekort, trokken wij tot Landskouster, achter Oosterzele. De familie kwam ook tot daar. De kinderen werden er samen met de pakjes uitgewisseld."*

Het contact met de soldaten: tijdens WO I waren niet weinig soldaten gelegerd in Denderhoutem. Er was snel contact met de soldaten, door wie de kinderen wel eens verwend werden. Uiteraard was er, door de vele boerderijtjes die Dender-

houtem telde, voldoende plaats voor het kazerneren van soldaten.

“Bij ons was de keuken en het bureau in onze eetkamer. De Duitsers waren in de schuur gelogeed. Soms kregen de kinderen er iets van.” en “In onze beste kamer, daar kregen de onderofficieren hun eten...en wij dan ook hé. Als de Duitsers vertrokken, kwamen de Fransen. Dat waren de mannen van de wijn. Daar hebben wij verschillende keren aangezetten.”

Vaak ontstond er tussen de kinderen van het dorp en de vreemde soldaten een enge band.

De materiële omstandigheden: het spreekt voor zich dat tijdens de oorlog de materiële situatie bij heel wat mensen ellendig was. Vooral bij de arbeidersklasse was het leven vaak bikkeldhard. Bij de landbouwers waren er minder problemen. Zij hadden immers een zelfdragende economie. Eten was er bij hen voldoende. Tijdens WO II zou de situatie er heel wat minder rooskleurig uitzien.

3- WO II

Vluchten: weinig gezinnen vluchtten voor de oorlogsgevaaren. Het bleek veelal penibeler onderweg dan in de thuishaven. Eén informant vertelde: *“Wij zijn gevlucht bij het uitbreken van de oorlog, als de Duitsers binnenvielen. Mijn vader had schrik omdat hij in 14-18 opgeroepen was geweest, maar verder dan Aaigem zijn wij niet geraakt. Daar waren vliegtuigen die bombardeerden. Onderweg werd onze fiets afgenomen door vluchtende Belgische soldaten”.*

De gevaren van de bombardementen: omdat er permanent gevaar was voor

bombardementen, sliep men hoofdzakelijk in de kelder. 's Nachts werden de kinderen er meestal niet van wakker. Wanneer er dan ergens een bom viel, was de krater een echte attractie.

Clandestiene praktijken: dat er tijdens deze periode gesmokkeld werd, is bekend. Vreemder was het echter vast te stellen dat ook kinderen in een dergelijke onderneming betrokken werden. Enkele zegspersonen vertelden het: *“mijn ouders hadden een kennis die in de oorlog kloefleer (riempje van de platte klomp) had weggestoken. Die vroeg mij het te verkopen. Ik begon in Denderhoutem, maar al snel zat ik veel verder. Niemand had dat leer nog en 't verkocht! Enorm! Zo verkocht ik het na een tijdje in Heldergem, Aaigem, Burst en zo verder tot Oosterzele. Dat was mijn groot probleem. Verkopen was niets, maar dat stappen. Ik ben ermee gestopt omdat ze thuis een te grote nek kregen. Het was te gevaarlijk, volgens moeder en ze wou niet dat ik in de bak (gevangenis) belandde.”*

Een andere smokkelde geregeld samen met zijn broer jenever.

Het geloof tijdens de oorlog: iedereen getuigde van het feit dat het geloof in de oorlogsjaren enorm toenam. Overal baden de mensen. Alle dagen werden er paternosters 'gelezen' (gebeden) aan kappelletjes en ondergronds (waarschijnlijk uit schrik voor luchtaanvallen).

Buitenlandse vluchtelingen in het dorp: in Denderhoutem en buurgemeenten arriveerden een aantal vluchtelingen uit de omgeving van Venlo (N). Allen verbleven bij de Denderhoutemse gezinnen. Sommige informanten hadden ook weet van Joodse vluchtelingen die zelfs nog probeerden diamanten aan de man te brengen.

De bevrijding: op het ogenblik dat het nieuws over de bevrijding bekend werd, was het net kermis in het dorp. Een echte troepenmacht heeft er door het dorp nooit gereden. De Engelsen kon men maar toewuiven in Ninove. Maar dat liet Denderhoutem koud. Er werd 'gekermist' en aan veel huizen hing de driekleur... tot er een jeep met (te) laat gevluchte Duitsers voorbijreed. Daarin zat een officier, de chauffeur en een soldaat die een mitrailleur bediende. Deze laatste schoot naar de woningen waar de vlaggen hingen. De kermisvierende menigte vluchtte massaal de Pastorijsweg in. Enkele inwoners werden gewond. Enkele dagen later konden de kinderen ook meestappen in de bevrijdingsstoet

-De repressie: de minder fraai zijde was een ongebreidelde repressie. In elk dorp werd er (in mindere of meerdere mate) gecollaboreerd, zo ook te Denderhoutem. De huizen van de 'zwarten' werden geplunderd en in brand gestoken. De bewoners vluchtten uit angst voor wraakgevoelens. Er was geen bescherming van overheidswege en men liet maar begaan. De brandende woningen waren natuurlijk een attractie voor de kinderen.

Nabeschouwing

Het gevoel thuis te zijn

Een ongelukkige jeugd is vaak een onuitputtelijke bron van inspiratie. Bijna al onze informanten keken echter met vertedering terug naar 'Het land van Ooit' (Herman Van Veen), waar zij zelf zo veel kleiner en de wereld zo veel groter waren. Ze zijn er zonder uitzondering trots op dat er toen veel minder

geld, eten en luxe voorhanden was.

Het weinige dat er was, deelde men dan nog met een hele resem broers en zussen. Dit schiep blijkbaar een grotere band. Bezorgd kijken ze naar de hedendaagse jeugd, die alles in de schoot geworpen krijgt en niet meer gehard is voor het leven. Vol vertedering kijken ze echter meestal naar hun jeugd in het ouderlijk huis, waar alles zoveel eenvoudiger was omdat vader en moeder er de beslissingen namen.

Bij de oudste informanten viel echter op dat zij zeer gemakkelijk 'Het Land van Amen' (Anton Van Wilderode) aanvaardden. Eén van hen was zelfs blij geen tientallen jaren meer te moeten leven in deze tijd, waarin de vroegere zekerheden verdwenen zijn en het geld vaak de drijfveer is voor geweld en losbandigheid.

Nergens vonden wij een betere samenvatting van hun gevoelens tegenover vroeger dan in onderstaand gedicht van Jozef Noyens: het armzalige huisje met weinig comfort dat toch gezellig kon zijn, het gemoedelijke samenzijn aan tafel, moeder die altijd thuis was, de hechte band tussen vader en moeder maar ook tussen de vele kinderen onderling, de belangrijke rol van het christelijke geloof, dat meteen ook hun levenshouding bepaalde.

Thuis

Ons huis is afgebroken:

*'t misstond in de huizenrij,
waarin 't, armzalig weggedoken,
zo uitgeleefd scheen, zo voorbij.*

*Nu staat er op zijn plaats een toren
van grijs beton en heel veel glas.
Maar ging er toch niet iets verloren
wat rijker dan de muren was?*

*De rijke binnenkant der dingen,
die men slechts ziet met d' ogen
dicht?
Zie, lezend in herinneringen,
komt zoveel moois ervan aan 't licht.*

*Die lieve mensen, in wier ogen
het lachend licht van liefde stond,
wier goedig hart, vol mededogen,
voor elk verdriet de woorden vond.*

*Hoe wij met hen aan tafel zaten,
of, zo gezellig, rond het vuur.
We horen hen nog zachtjes praten
zoals zo menig avonduur.*

*Ons moeder, altijd zorgend bezig,
om ons en ons geluk begaan,
en vader, altijd trouw aanwezig
om haar in alles bij te staan.
Wij, broers en zusters, alle negen
zijn daar voorgoed aaneengesmeed.
Wat wij daar van onz' ouders kregen:
geen mens die dit bevroedt of weet.*

*We leerden er in liefde leven,
van dag tot dag een beetje meer
onzelven aan de andren geven,
en blij geloven in de Heer.*

*Dit huis met zijn verweerde muren,
dat onze thuis was is niet meer
maar d' oude binnenkant zal duren,
die zien w' in onze dromen weer.*

(naar de thesis van Koen Werelds)

Een nieuwe uitgave van de Heemkundige Kring

INDICES OP DE STATEN VAN GOED AAIGEM en VLEKKEM

Bewerking: Marc De Moyer
Roger De Troyer
John Scheerlinck

140 pag. - formaat A4 - Kostprijs 500 fr. (excl. verzending)
Info: HK secretariaat (Tel.: 053/83.30.86)

Wetenswaardigheden

Geneesheren in Haaltert anno 1897

In het Bestuurlijk Memoriaal van Oost-Vlaanderen, deel 162 (Prov. Bibliotheek Gent) lezen wij dat Haaltert zes geneesheren telde. Er was geen enkele apotheker. De dokters hadden wel 'een depot van geneesmiddelen'.

Denderhoutem: H. Van Ongevalle (Leuven 17 oktober 1896) (1)

F. Van Oudenhove (Brussel 28 november 1878)

Haaltert E. De Troch (Brussel 23 april 1862)

B. Hendrickx (Leuven 27 februari 1894)

R. Reynaert (Leuven 7 augustus 1897)

L. Van Londersele (3 oktober 1866)

In de 'Almanack van 1820' staat genoteerd voor Kerksken: 'Vroedmeester ten platten lande' Bernardus Roelandt-Gend 2 maerte 1819.

(1): 'Plaats en tijd der aanneming volgens het diploma.'

Ter vergelijking: in 1997 telde onze gemeente 30 geneesheren en 6 apothekers.

NvdR : Uit de Parochieregisters en Burgerlijke Stand noteerde John Scheerlinck onderstaande gegevens i.v.m. medische beroepen:

Haaltert: Jacobus Josephus Arents, dokter °Ternat, overleden in Haaltert op 30/10/1800

Alexander Arents, (zn van Jacobus), dokter in 1830

Heldergem: Josephus De Cock, °Aalst, chirurgien-dokter omstreeks 1750, †28/04/1806

(aanvullingen volgen)

Aanwinsten Documentatiecentrum

-Adrienne De Koker, Heldergem: vlag van de Burgerbescherming Heldergem en doodsprentjes.

-Robert Lievens, Kerksken: jaargangen 'Land van Aalst' en verschillende nummers van 'Vlaamse stam' en 'Vlaamse vereniging voor familiekunde, Aalst'

-Paul Van den Storme, Denderhoutem: doodsprentjes

-Maria Beerens (fam. Tillo – De Cock): doodsprentjes

☛ **OPGELET: Zondag 1 november is het documentatiecentrum gesloten**